

BESZÁMOLÓ

A ZENEI KÖNYVTÁRAK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGÉNEK (ASSOCIATION INTERNATIONALE DES BIBLIOTHEQUES MUSICALES)

VARSÓBAN 1966. szeptember 4-8-án tartott üléséről.

A beszámoló tudományos, közművelődési, zenei könyvtári és himnológiai munkabizottságról szóló részét Vavrincez Veronika, a hanglemeztárakról, zenei tájékoztató központokról, a cimleírásról és a RISM, valamint a RILM-bizottságokról szóló részét Pethes Iván állította össze.

1966 szeptember 4. és 8. között tartotta ülését Varsóban az AIBM (Association Internationale des Bibliothèques Musicales - Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége). Első ízben tartott kongresszust a Szövetség szocialista országban.

Mint mindig, a teljes ülések mellett most is különböző munkabizottságokban folytak az értekezletek, és ezekben a munkabizottságokban a tudományos zenei könyvtárak, a közművelődési zenei könyvtárak, a hanglemeztárak, a zenei tájékoztató központok, a cimleírás, a himnológia, a RISM* és a RILM** sokrétű kérdéseit tárgyalták meg.

A teljes üléseken dr. Hieronim Feicht "A régi lengyel zene történetének új forrásai" címen számos, a magyar zenetörténeti kutatás számára is fontos és eddig kiaknázatlan forrásra hívta fel a figyelmet. A Sobieski-házaspár "A lengyel népzenei hangfelvételyűjtemény tudományos értéke" című referátumában számos és igen érdekes illusztrációval megtartott előadása számunkra ismét a magyar népzenei vonatkozásoknak az egyetemes európai népzenei kinccsel való kapcsolatát bizonyította. Végezetül Maria Prokopowicz szólt az 1800-1831 közötti időszak lengyel zenei nyomtatványairól.

A munkabizottságokban - melyek egyike-másika most ült össze először - sok érdekes és fontos téma került megbeszélésre. A tudományos könyvtárak szekciójában mindössze egyetlen ülésre került csak sor. Ezen megtárgyalták Rita Benton-nak (Iowa University könyvtárosának) tervezett, a RISM-anyagot tartalmazó könyvtárakról készült Minervájának a tervét. A nagy munkaráforgatással készülő, és nem kisebb ügyszeretettel és agilitással végzett munka azonban véleményünk szerint meglehetősen felesleges, hiszen ezt többek között a RISM hivatalból is elvégzi és összegyűjti, amint erről dr. F.W. Riedel korábban több ízben nyilatkozott. Sokkal helyesebb lett volna ezeket az anyagi és szervező erőket egy nemzetközi zenei könyvtári Minerva megszerkesztésére fordítani. Ez hézagpótló jelentőségű lehetne; igaz, hogy ezt a feladatot nem egyes személyeknek, hanem az AIBM-nek kellene megvalósítania. Ezen az ülésen hangzott el dr. Kecskeméti István felszólalása is, aki az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtárának munkáját ismertette.

Ennél sokkal tartalmasabb és nagyobb mértékű ülésorozatot bonyolított

* RISM (Répertoire International des Sources Musicales. - A Zenei Források Nemzetközi Repertórium).
** RILM (Répertoire International de la Littérature Musicale. - A Zeneirodalom Nemzetközi Repertórium).

le a közművelődési könyvtári csoport, melynek keretében valóban érdemi-
nek tekinthető viták folytak. A dr. Alfons Ott (München, Städtische Musik-
bibliothek) vezetésével ülésező szekcióban sor került közművelődési könyvtár-
ügy valamennyi idevágó égető kérdésére. Hans Vetterlein (Berlin, Zentral-
bibliothek, Referat für Musik) a közművelődési zenei könyvtárak és nyilvános
zenei könyvtárak propaganda-munkájáról tartott rendkívül érdekes előadást. Be-
számolt a könyvtárakban tartott zenei előadássorozatról, valamint az új zene
terjesztésében való részvételről.

A közművelődési könyvtárak egyik központi problémájáról, az osztályo-
zás kérdéseiről széleskörű vita alakult ki, melynek első felében dr. Alfons
Ott expontálta a témát.

A küldöttek egyenként is hozzászóltak a kérdéshez, majd az utolsó ülés-
en hangzott el Pethes Iván előadása a Zeneirodalom és zeneművek osztá-
lyozásának kérdése címmel, melyben az ETO 78 osztályának problémáival, an-
nak módosításával, illetve egy egyetemes, a zenei könyvtárak számára elfogad-
ható, átfogó és flexibilis zenei szakrendszerről beszélt. Javaslatot tett, hogy
hozzanak létre a cimleirási bizottsághoz hasonlóan egy osztályozási bizottsá-
got, mely széleskörűen tanulmányozza a kérdést, és a nemzetközi egységesi-
tés terén lépéseket tenne a jövőben. A javaslatot az ülés elfogadta, és az elő-
adót, valamint Hans-Martin Plesské-t (Leipzig, Deutsche Bücherei) megbizta,
hogy az 1967 évi Salzburg-i kongresszusra készítsen elő egy részletes refe-
rátumot - ezt a Fontes, az AIBM hivatalos lapja is közölné.

Ugyancsak jelentős és érdekes hozzászólások hangzottak el a könyv-
tárosképzés problémáiról, különös tekintettel a zenei könyvtárak érdekeire.
Sajnálatos módon nem kerülhetett sor az idő rövidsége miatt az igen várt és a
"Jogvédelem és a könyvtárak" című referátumra, melyet azonban teljes
egészében a Fontes c. folyóirat közölni fog.

A hanglemeztárak munkabizottságának ülésorozatán hasonlóan igényes
vita alakult ki, különös tekintettel a különféle rádiós társaságok diszkrétáinak
szerepéről és feladatairól az ismeretterjesztés területén. Különös figyelmet ér-
demeltek a bizottságban megvitatott, a gyűjtőkörrel és a feltárás különböző módo-
zataival foglalkozó hozzászólások.

Az AIBM jelenlegi elnöke, André Jurres (Amsterdam, Donemus) vezette
azokat az üléseket, melyek a zenei tájékoztatási központok kérdéseivel foglalkoz-
tak.

A cimleirási szakbizottság már eddig is jelentős eredményeket mondhat ma-
gáénak, hiszen a Franz Grasberger és az Yvette Fédorov szerkesztette
cimleirási szabályzatgyűjtemények már rég elhagyták a sajtót.* Jelenleg az újabb
köteteket készítik el, a korábbiakhoz hasonlóan francia, angol és német nyel-
ven, és ez felöleli a kéziratoknak és az auditív zeneműkiadás termékeinek ka-
talogizálási kérdéseit is.

Ugyancsak jelentősnek tekinthető az a munka, amelyet dr. Hieronim
Feicht, professzor vezetésével összeült himnológiai munkabizottság végzett.

* Grasberger, Franz: Der Autorenkatalog der Musikdrucke. - The author catalog of
published music. Transl. by Virginia Cunningham. - (Le catalogue par noms d'auteurs de
la musique imprimée. Trad. de Simone Wallon.) Frankfurt - London - New York, 1952.
Peters, 48 p. 13 mell. /Code International de catalogage de la musique. [Ed. par l']
Association Internationale des Bibliothèques Musicales./

Federoff, Yvette: Code restreint. - Limited code. Transl. Virginia Cunningham. - Kurz-
gefasste Anleitung, Übers. von Simone Wallon. Frankfurt - London - New York, 1961.
Peters, 54 p. /Code International de catalogage de la musique. [Ed. par l'] Association Inter-
nationale des Bibliothèques Musicales./

A RISM munkabizottság (Répertoire International des Sources Musicales - Zenei Források Nemzetközi Repertórium) az AIMB-nek az UNESCO által támogatott egyik leglátványosabb és legjelentősebb működési területe. Ennek a hosszútávú munkának, mely az 1800 előtti zenei kéziratok, nyomtatványok, valamint a kéziratok és nyomtatott irodalom lelőhely-jegyzéke összeállításának feladatát tűzte ki célul, eddig már 5 kötete jelent meg.** E fontos kiadványokban a magyarországi gyűjtés anyaga is megtalálható; a munkabizottság ülésén a különféle országok beszámolóí között erről a kérdésről hazánk képviselőjében Vavrinecz Veronika számolt be. Megállapításait, amelyeket Kecskeméti István vezetett be, nagy tetszéssel fogadták a kongresszus résztvevői. E munkának a megindítása hazánkban, az ügy lelkes képviselőjének, a nemrégiben elhunyt Vécsey Jenőnek köszönhető, aki olyan munkatársakkal dolgozhatott, mint dr. Rajeczky Benjámín és dr. Falvy Zoltán. Az ő ügyszereteti tette lehetővé, hogy ezt a munkát hazánkban folyamatosan végzik megindulásától napjainkig.

A varsói kongresszus talán egyik legjelentősebb eseménye volt a Barry S. Brook professzor (New York, Queens College) vezetésével összeült RILM-bizottság (Répertoire International de la Literature Musicale - Zeneirodalom Nemzetközi Forrásrepertórium) munkája. Ez a Ford-Foundation támogatásával 1967-ben induló munka azt tűzte ki céljául, hogy megteremtse az 1967. január 1. után publikált zeneirodalmi dokumentációk forrását.

Ez a forrásmunka két részből áll: az egyik teljességre törekvő bibliográfiai ellenőrzés, a másik pedig válogató jellegű referáló lap.

A két tájékoztatási forrásanyag az alábbi típusú dokumentumokat regisztrálja, illetve referálja:

1. Folyóiratok

- a/ zeneatudományi folyóiratok
- b/ nem tudományos zenei folyóiratok (válogatott)
- c/ egyéb nem zenei folyóiratok (válogatott)

2. Gyűjteményes művek

- a/ évkönyvek
- b/ emlékkönyvek
- c/ kongresszusi riportok
- d/ esszégyűjtemények, tanulmánykötetek stb.
- e/ különféle kritikai kiadásokban található tanulmányok

3. Egyéni szerzők művei

- a/ könyvek
- b/ monográfiák, pamfletok, riportok stb.
- c/ disszertációk

A tervek szerint második lépcsőfokban dolgoznak fel a retrospektív, tehát az 1966. december 31. előtt megjelent szakirodalmat is.

A RILM-munka rendkívül jelentős vállalkozás, hiszen azt az anyagot is felöleli, ami az egyes nemzeti bibliográfiák, valamint folyóiratrepertóriumok gyűjtőkörién kívül esik. Ezzel együtt jár, hogy a RILM-munka során, melynek természetesen még tisztázatlan kérdései vannak, számos további érdekes és értékes információt szerezhetnek a kutatók. Brook professzor ígérete szerint a nagy elektronikus apparátus segítségével készülő index mellett intézmények, kutatók és érdeklődők számára szívesen nyújtanak majd felvilágosítást, hiszen ez gépi feltárás mellett különösebb nehézségeket nem okoz.

Utoljára, de nem utolsó sorban szólunk kell arról a szeretetteljes és baráti fogadtatásról, amellyel – nemcsak a megkülönböztetett barátként Lengyelországba látogató magyar küldötteket fogadták, – hanem a világ valamennyi részéről összesereglett zenei könyvtárosokat is részesítették. Nem lehettek a kongresszus részvevő tagjainak kielégítetlen igényei és kívánságai, és az ülésorozat mind ünnepebbé tételében a lengyel zenei intézmények és társaságok, könyvtárak egyaránt résztvettek. Említést érdemel az újjáépített varsói Nagyoperában elhangzott Szymanowski-opera ünnepi előadása, a "Król Roger", valamint a rendkívül szimpatikus és megnyerő, magas kulturával és kiváló szakmai hozzáértéssel szereplő "Fistulatores et tubicinatores Varsoviense" együttesének, és a ragyogó Krystyna Szostek-Radkowa-nak közös hangversenye, a szokásos és ezuttal a kongresszus részvevőinek minden eddiginél barátságosabb és szebb keretet nyújtó Zelazowa-Wolai látogatás. Ide tartoznak a varsói egyetem, a Nemzeti könyvtár és a Zeneakadémia könyvtárának a kongresszus idejével egybeesően megnyitott, igen nagyszabású kiállításai, melyért mi csak irigyelhetjük lengyel barátainkat.

Számos, a szimpla kollegialitáson túlmenő baráti kapcsolat kialakulása bizonyította, hogy e kongresszus legfőbb célját, Kelet és Nyugat könyvtárosainak összeismerkedését és a szabad véleménycsere kialakulását gyümölcsözően képviselte.

Magunk részéről csak azzal a szomorú érzéssel távozhattunk Varsóból, hogy hazánkban e téren jelentős tennivalók vannak hátra: a magyarországi AIBM-csoport létének és jelenlétének hiánya. Ezen a kongresszuson hazánkat nemhivatalosan 2, hivatalosan mindössze 1 részvevő képviselte. Ilyen kislétszámú bizottság egy országból sem volt. Sajnálatosan nem vett részt a kongresszuson a zeneoktatási intézményeink könyvtárainak, közművelődési zenei könyvtárainknak, de az egyes zenei intézmények zenei könyvtárainak egyetlen képviselője sem.